

ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A SECTORULUI PESCĂRESC

Elaborarea documentelor de programare pentru accesarea fondurilor europene în perioada 2014-2020, prevăzute de proiectele de regulamente, presupune parcurgerea etapelor unui proces complex, plecând de la structura orientativă a documentelor de programare, respectiv:

- Analiza socio-economică/analiza disparităților de dezvoltare (inclusiv analiza SWOT)
- Strategia/justificarea obiectivelor tematice stabilite spre finanțare (cu prezentarea complementarităților între intervenții, precum și a conexiunilor cu strategiile naționale și europene)
- Principalii indicatori de rezultat
- Programarea financiară
- Detalii de implementare

Conform calendarului agreat la nivelul Comitetului Interinstituțional pentru Acordul de Parteneriat în data de 23.08.2012, în perioada octombrie – decembrie 2012 activitățile Grupului de Lucru pentru Pescuit și Acvacultură s-au concentrat asupra realizării primei etape a procesului de programare, respectiv elaborarea analizei socio-economice.

Pe baza acestei analize, se va trece la etapele următoare, respectiv stabilirea strategiei și a priorităților de dezvoltare, precum și la stabilirea alocărilor financiare și a detaliilor de implementare.

A. Prezentarea generală a sectorului de pescuit și acvacultură din punct de vedere geografic, economic și social

A1. Rolul sectorului pescăresc în economia națională

România este o țară cu dimensiuni medii (a 12-a în Europa), având un teritoriu de 238.391 km², din care 87% (207.372 km²) aparține spațiului rural și 13% spațiului urban (31.018 km²). Populația țării era de 21.431.298 locuitori, la 1 iulie 2010, din care 51,3% barbati și 48,7% femei, respectiv 44,9% în mediul rural și 55,1% în mediul urban.

În anul 2009, populația în agricultură reprezenta 28,7%, iar în 2010 a crescut nesemnificativ, ajungând la 29,1%.

Rețeaua hidrografică a României este de 843.710 ha, ceea ce reprezintă peste 3,5% din suprafața totală a țării. Pescuitul și acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități prezente în toate regiunile țării. În unele zone izolate, cum sunt Delta și Lunca Dunării, zona Clisura Dunării, pescuitul reprezintă una din principalele activități, care oferă locuri de muncă și surse de venituri pentru populația locală. În prezent, **patrimoniul de interes pescăresc** al României, constituit din suprafețe acoperite permanent sau temporar cu ape, este apreciat ca având o întindere de aproape 500.000 ha ape stagnante, 66.000 km ape

curgătoare din zona de munte, colinară și de șes și 25.000 km² ape marine din Zona Economică Exclusivă la Marea Neagră. Suprafețele de ape din domeniul public sunt reprezentate de: 300.000 ha lacuri naturale și bălți, 98.000 ha lacuri de acumulare și poldere, 47.000 km râuri din zona colinară și de șes, 19.000 km râuri din zona montană, 1.075 km fluviul Dunărea.

În România existau la nivelul anului 2005 cca 100.025 ha amenajări piscicole structurate astfel: 84.500 ha crescătorii piscicole (84%), 15.500 (15%) pepiniere piscicole și 25 (cca1%) ha crescătorii salmonicole.

În 2011, din datele statistice ANPA, rezultă că, există licențe de acvacultură pentru o suprafață de 98.232,78 ha, din care 8.617,55 (9%) ha pepiniere și 89.615.23 (91%) ha crescătorii.

Numărul fermelor de acvacultură înregistrate de ANPA în Registrul Unităților de Acvacultură (RUA) a crescut de la 381 în 2005 la 940 în 2012, din care 257 pepiniere și 693 crescătorii.

În urma implementării POP 2007-2013, este în curs de realizare o capacitate de producție de peste 9.200 t (unități noi și modernizate).

Dacă în 2005 existau doar 25 ha de crescătorii salmonicole, în 2012 suprafața acestora a crescut la 83,08 ha, corespunzătoare unui număr de 160 de unități înregistrate în RUA.

Structura pe specii a producției piscicole din România până în 2005 a fost dominată de ciprinide, atât de origine indigenă, cât și de origine asiatică, reprezentând 85% din total, restul de 15% fiind reprezentat de păstrăv, șalău, știucă, somn, sturioni de apă dulce.

În ultima perioadă s-a înregistrat o diversificare a speciilor crescute în acvacultură, ceea ce a determinat ca în 2011 să existe următoarea structură pe specii:

- ciprinide asiatice – 32,00%;
- crap românesc – 31,80%;
- caras – 12,56%;
- păstrăv – 20,45,%;
- șalău, știucă, biban, somn, sturioni, etc. – 3,19%.

Dintre bogățiile naturale ale României, pescăriile și peștele au ocupat și ocupă încă un loc important între domeniile de interes național. Cu toate că la nivelul anului 2004 contribuția sectorului pescăresc la formarea PIB a fost de 0,0067%, aceasta a crescut, ajungând în 2008 la 0,0086%.

Importanța acestui sector în agricultură și în economia națională este dată mai ales de rolul pe care îl are prin potențialul de resurse alimentare, prin rolul activ în crearea valorilor de mediu, prin generarea și meținerea zonelor umede și a biodiversității ihtiologice și avifaunistice.

Ponderea pescuitului și pisciculturii în total VAB și PIB (%)

Tabelul nr.1

INDICATORI	2005	2006	2007	2008
Pescuit și piscicultură/ VAB	0,0058	0,0061	0,0043	0,0049
Agricultură, vânătoare și silvicultură/VAB	16,21	15,15	12,69	14,97
Pescuit și piscicultură/ PIB	0,0047	0,0046	0,0062	0,0086
Agricultură, vânătoare și silvicultură/PIB –milioane lei preturi	13,8	16,1	25,9	44,4

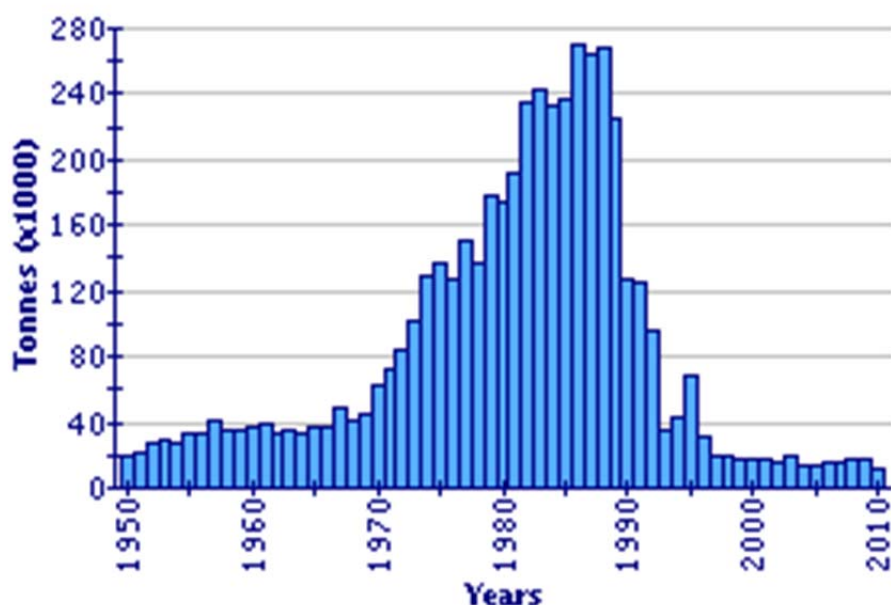
Sursa: *Calculații pe baza datelor din anuarul Statistic al României 2011*

În perioada 2005-2008, valoarea adăugată brută (VAB), la nivel național, a variat între 255.232,7 milioane lei prețuri curente în 2005 și 458.535,5 milioane lei în 2008, iar produsul intern brut (PIB) între 288.954,6 milioane lei și 514.700 milioane lei. Sectorul primar (agricultura, silvicultura și piscicultura) înregistrează un declin relativ, atât în ceea ce privește contribuția sa la formarea valorii adăugate brute (VAB), în scădere de la 16,21% (2005) la 14,97% (2008). (tabelul nr.1 - conform datelor oferite de INS - nivel național).

Contribuția sectorului pescăresc la formarea valorii adăugate brute (VAB) este foarte scăzută, cu ponderi cuprinse între 0,0058 % la nivelul anului 2005 și 0,0049 % la nivelul anului 2008. În ceea ce privește ponderea sectorului pescăresc în produsul intern brut (PIB), s-au înregistrat valori cuprinse între 0,0047 % în 2005 și 0,0086 % în anul 2008 (tabelul nr.1 - conform datelor oferite de INS - nivel național).

În perioada 2005-2010, **producția piscicolă a României** a înregistrat modificări succesive, astfel că în anul 2005 a fost de 13.352 tone, înregistrând un maximum de 17.151 tone în 2009, după care, pe fondul crizei economice, a scăzut la 15.184 tone în 2010 și 11.593 tone în 2011.

Producția din pescuit și acvacultură

Sursa: FAO

În ceea ce privește **comerțul exterior** cu pește și produse din pește, balanța comercială este deficitară. Dacă în anul 2005 s-au importat 80.160,60 tone (în valoare de 72.110,40 mii Euro) și s-au exportat 815,70 tone (în valoare de 4.089,70 mii Euro), în anul 2011 s-au importat 94.935,52 tone (în valoare de 94.935,19 mii Euro) și s-au exportat 5.648,08 tone (în valoare de 13.172,56 mii Euro).

În perioada 2005-2008, s-a înregistrat o oscilație importantă a numărului de persoane implicate în sectorul pescăresc. Astfel, la nivelul anului 2005, personalul implicat în activități din sectorul pescăresc a fost de 6811, respectiv: 2781 persoane implicate în activitatea de acvacultură, 866 persoane implicate în activitatea de procesare, 2531 persoane implicate în activitatea de pescuit în ape interioare și 633 persoane implicate în activitatea de pescuit marin.

În 2008 numărul personalului din pescuit și acvacultură a scăzut până la 2.700 persoane, în condițiile creșterii productivității muncii.

Productivitatea muncii în pescuit și acvacultură

Tabel nr. 2

Anul	2005	2006	2007	2008
Productivitatea muncii lei/pers	3631,6	7000,0	7617,6	16.444,4

După implementarea proiectelor finanțate prin Axa 2 a POP 2007-2013, numărul locurilor de munca nou create în acvacultură și procesare va fi de 832, din care 605 (72,8%) în acvacultura și 227 (27,2%) în procesare.

Din totalul de 832 locuri de muncă, 376 vor fi ocupate de femei, respectiv 45,2 %, iar 456 vor fi ocupate de bărbați, respectiv 54,8 %.

Din analiza forței de muncă implicate în acvacultură în raport cu nivelul de instruire, se constată că sunt foarte puțini tehnicieni și muncitori calificați, segment care ar trebui să completeze „golul” dintre inginerii specializați în acvacultură și muncitorii necalificați care dețin ponderea personalului din sectorul de acvacultură.

A.2. Pescuitul

1. Pescuitul marin

Flota de pescuit a României își desfășoară activitatea în aria de competență a Organizației de Management a Regiunilor Pescărești – G.F.C.M., Area 37 – Mediterranean and Black Sea, Sub-area 37.4, Division 37.4.2, GSA 29.

Zona de pescuit a României este cuprinsă între Sulina și Vama Veche; linia de coastă are o lungime de cca 243 km, care poate fi împărțită în două sectoare principale geografice și geomorfologice:

- a) Sectorul nordic, cu o lungime de 158 km, care se întinde între delta secundară a brațului Chilia și Municipiul Constanța;
- b) Sectorul sudic, cu o lungime de 85 km cuprins între Constanța și Vama Veche.

Distanța între țărmul mării și limita platformei continentale (200 m adâncime) variază între 100 și 200 km în sectorul nordic și la cca 50 km în sectorul sudic. Apele situate până la izobata de 20 m a părții nordice a Mării Negre sunt incluse în cadrul Rezervației Biosferei Delta Dunării (declarată prin Legea nr.82/1993).

Zona marină a Rezervației Biosferei Delta Dunării constituie o zonă tradițională pentru depunerea icrelor și hrănire pentru speciile transfrontaliere și totodată o rută de trecere pentru speciile anadrome (sturioni, scrumbie de Dunăre).

În partea de sud a litoralului este situată Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai în suprafață totală de 5.000 ha.

Rezervația marină Vama Veche – 2 Mai este o zonă cu o mare diversitate a biotipurilor și biocenozelor și este situată pe ruta de migrație a principalelor specii pelagice și bentonice dar și a mamiferelor marine.

1.1 Zonele principale de pescuit la Marea Neagră

Pescuitul marin efectuat de-a lungul liniei de coastă românească este limitat la zona marină situată până la izobata de 60-70 m.

În 1986 România a declarat Zonă Economică Exclusivă (ZEE) a Mării Negre o suprafață de 25.000 kmp. Cu toate acestea, zona de pescuit la Marea Neagră, așa cum este stipulată în Convenția ONU asupra dreptului mării, urmează a fi delimitată în special după decizia Curții Internaționale din 2009 referitoare la contenciosul cu Ucraina referitor la platforma marină, ZEE urmând să se extindă la 29.000 kmp.

Flota română desfășoară operațiuni de pescuit la distanțe de peste 30-35 mile marine în largul Mării Negre.

Pescuitul cu trawlere/traulere se efectuează sezonier, în funcție de prezența peștelui în zonă.

O zonă importantă pentru pescuit este reprezentată pe partea maritimă a Rezervației Biosferei Delta Dunării, unde pescuitul cu trawlere este interzis.

Totodată, zona apropiată de linia de coastă a Mării Negre, până la izobata de 20 m este în afară limitelor de acțiune a ambarcațiunilor de pescuit care utilizează unelte tractate. Activitățile de pescuit sunt limitate aici la utilizarea talienelor și setcilor.

1.2 Biomasa principalelor specii de pești din Marea Neagră

Biomasa stocurilor de pești din Marea Neagră reprezentate de șprot, bacaliar, calcan și rechin, bazate pe procesarea statistică a datelor de productivitate obținute atât din traulări de probă cât și din traulări industriale, sunt prezentate pentru perioada 2007 - 2011 în tabelul următor:

Biomasa principalelor specii de pești de la litoralul românesc al Mării Negre (în tone)
Tabel nr. 3

Specia	2007	2008	2009	2010	2011
Șprot	36.388	30.917-61.900	33.683-60.075	50.643	60.000
Bacaliar	7.311-16.095	-	11.853-4.921	7.410-20.948	26.171-16.307
Calcan	1.595	1.712-2.356	1.378-1.037	1.140-254	1.092-1.495
Rechin	5.131	-	967-2.541	5.635-13.051	1.173-1.619

Parametrii populației piscicole

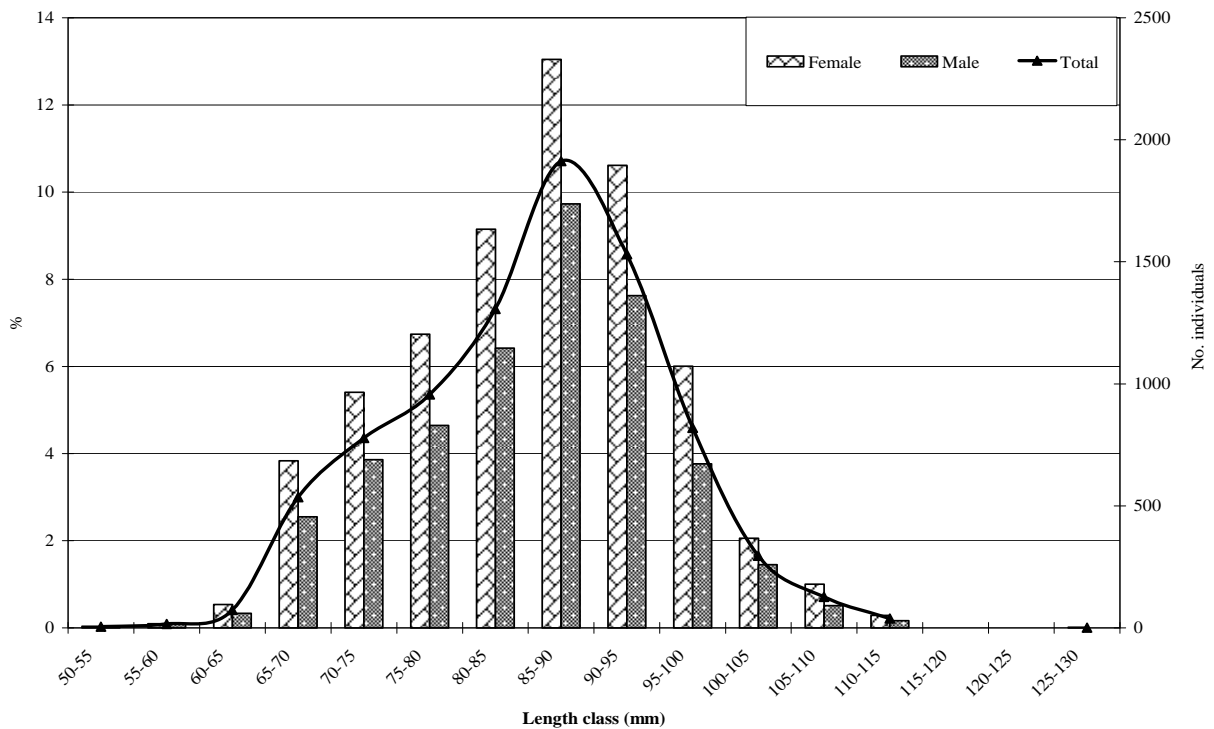

Fig.1: Structura pe clase de lungime pentru șprot în anul 2011, capturi total

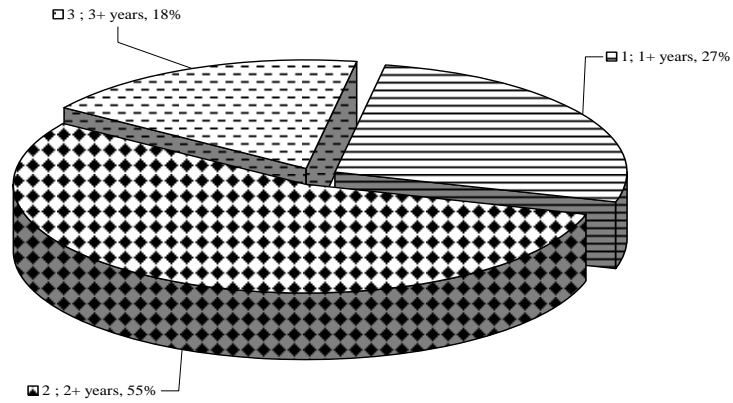

Fig.2: Procente pe clase de vârstă pentru șprot în anul 2001, capturi totale.

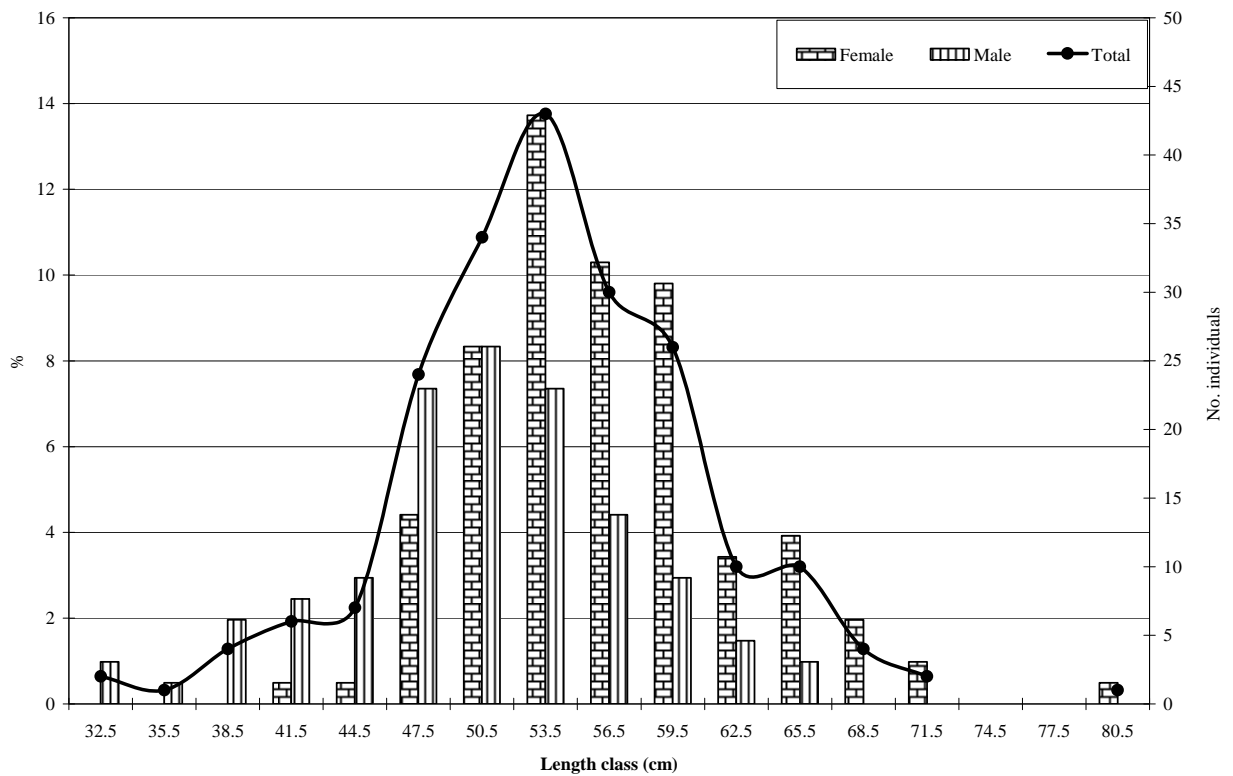

Fig.3: Structura pe clase de lungime pentru calcan în anul 2011, capturi totale

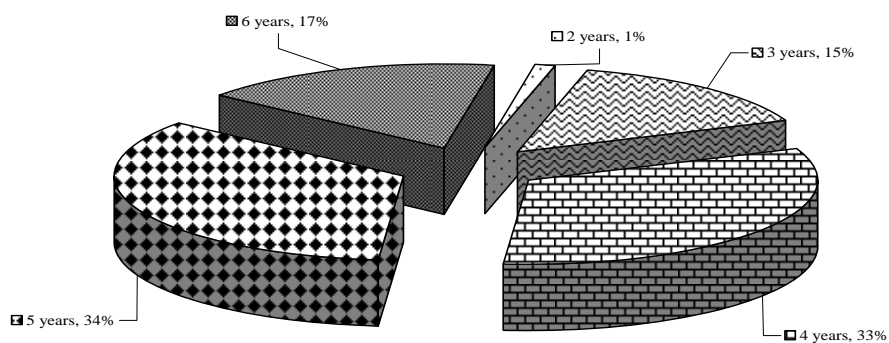

Fig.4: Procente pe clase de vârstă la calcan în anul 2011

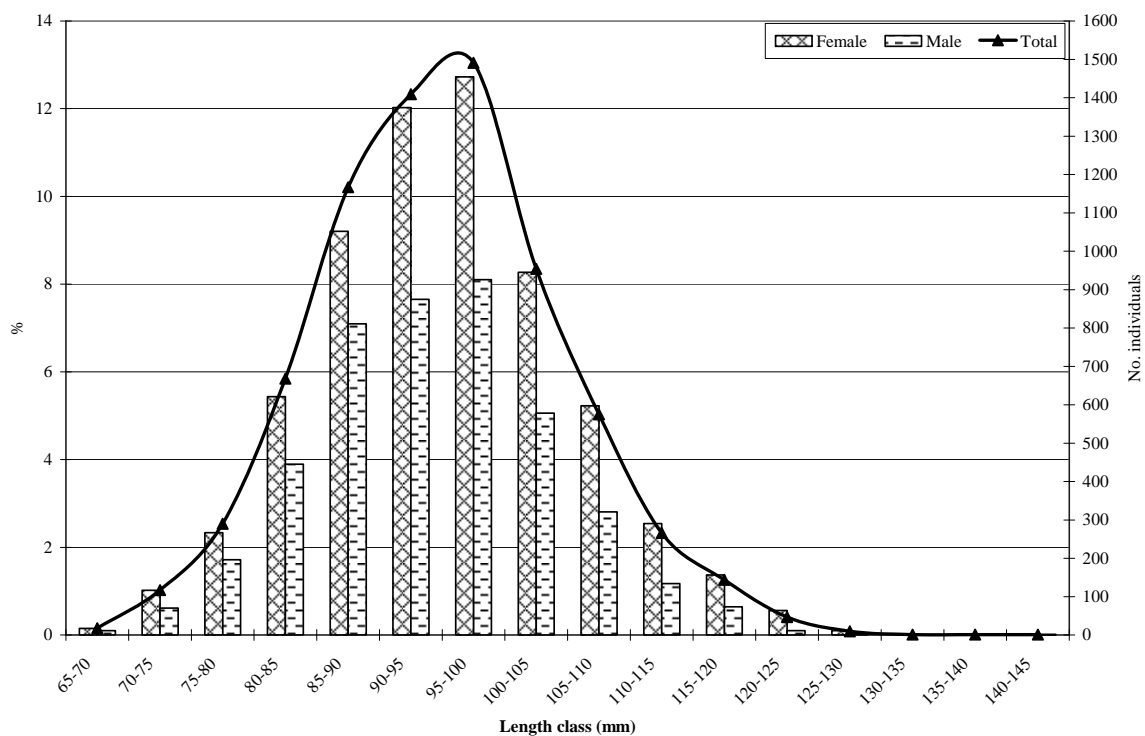

Fig.5: Structura pe clase de lungime pentru hamsie în anul 2011, capturi totale

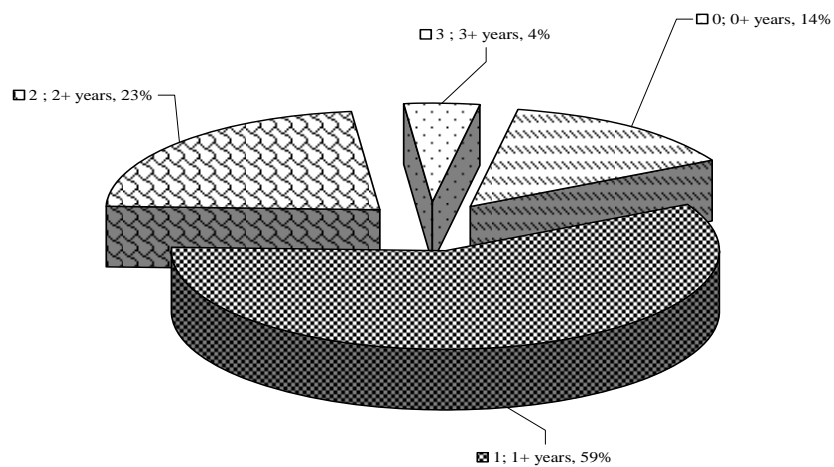

Fig.6: Procente pe clase de vârstă la hamsie în anul 2011, capturi totale

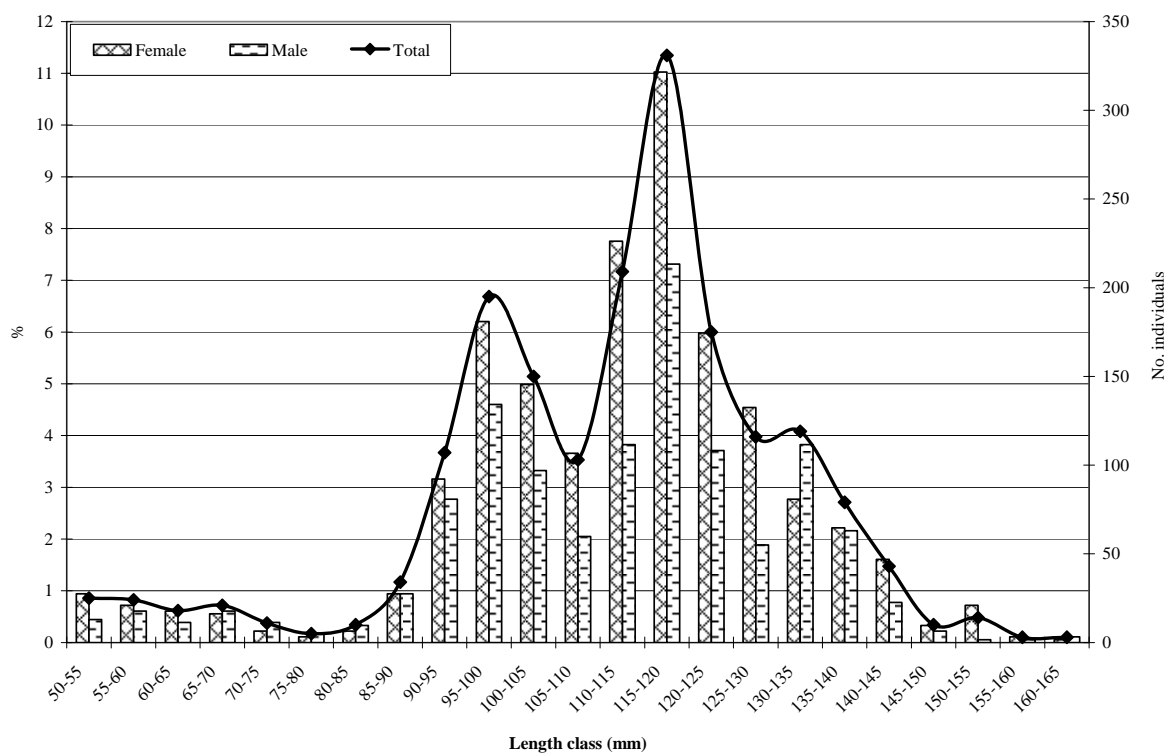

Fig.7: Structura pe clase de lungime la stavrid in 2011, capturi totale

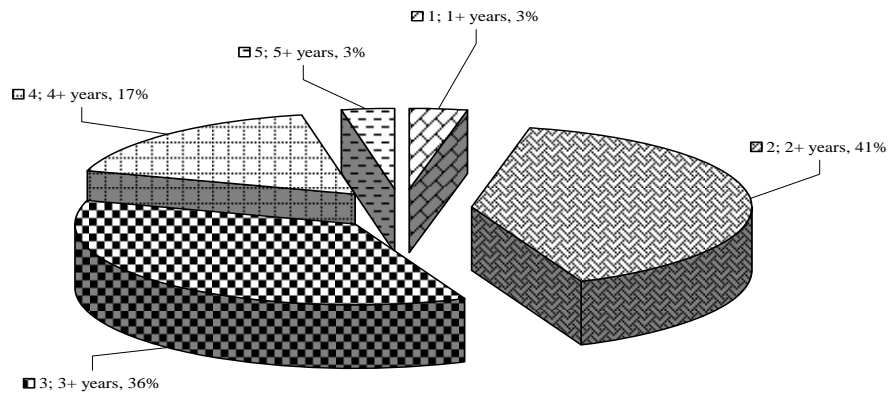

Fig.8: Procente pe clase de vârstă la stavrid în anul 2011, capturi totale

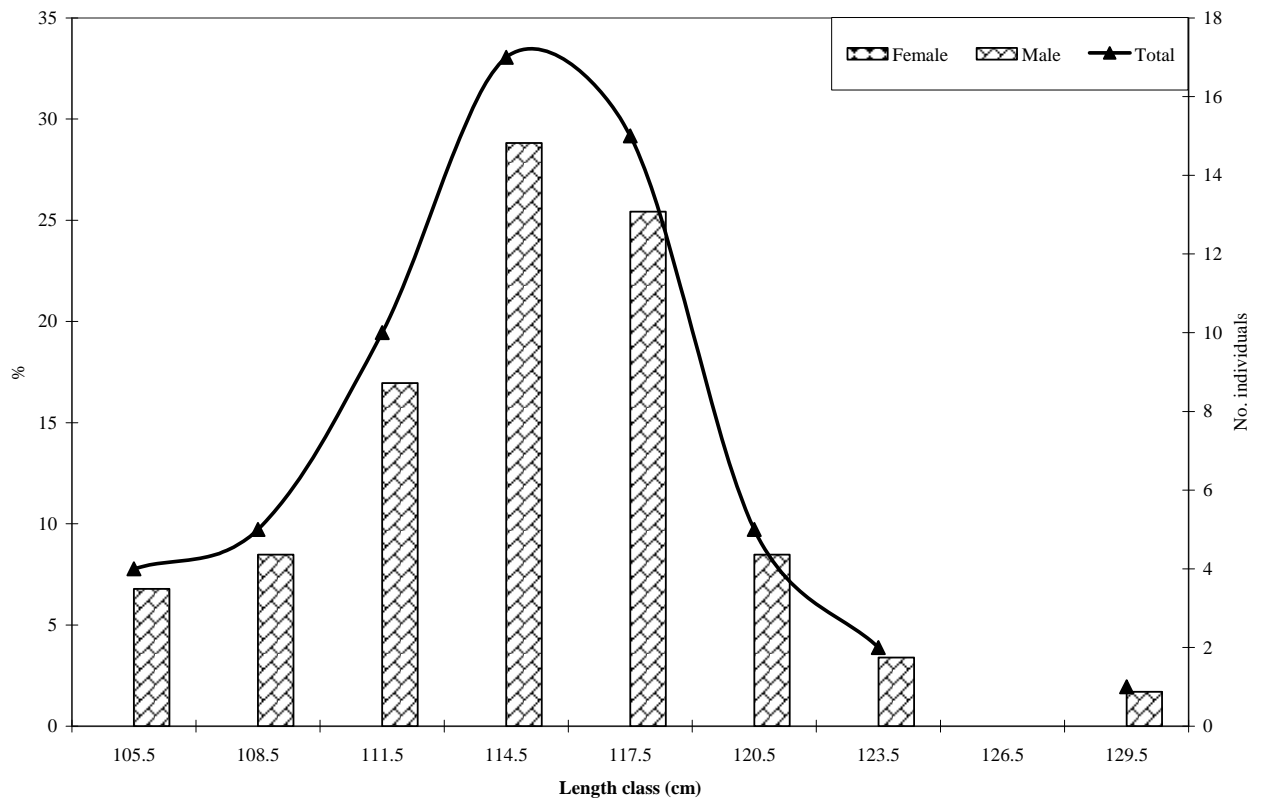

Fig.9: Structura pe clase de lungime la rechin în anul 2011, capturi totale

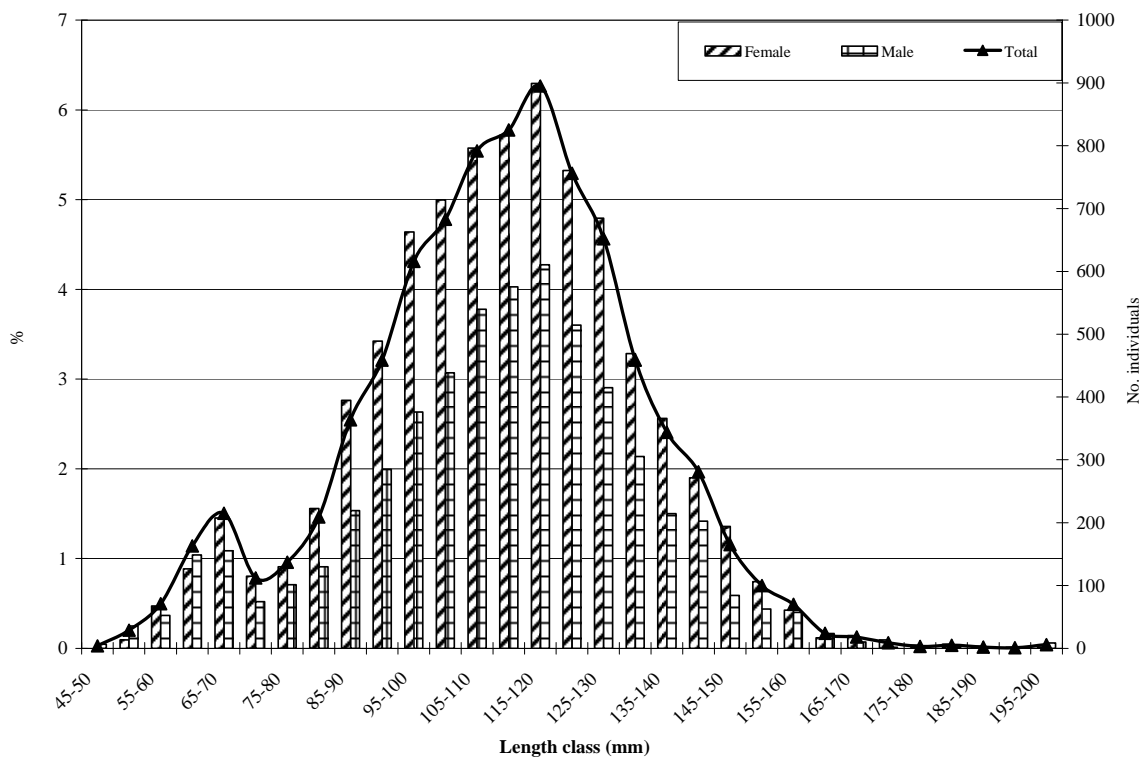

Fig.10: Structura pe clase de lungime la bacaliar în anul 2011, capturi totale

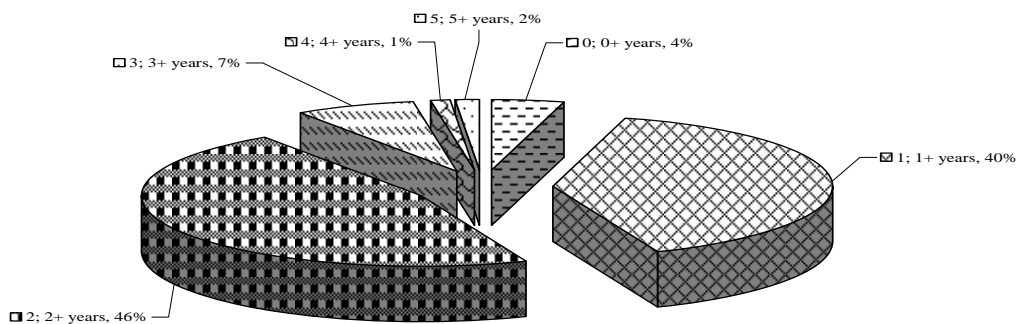

Fig. 11: Procente pe clase de vârstă la bacaliar în anul 2011, capturi totale

1.3 Capturile din Marea Neagră, în perioada 2008-2011, au avut o evoluție relativ constantă.

În perioada 2008 – 2011, capturile la Marea Neagră au înregistrat un minim în anul 2010, de 230,9 tone și un maxim în anul 2011, de 537,2 tone.

Pe ani, situația capturilor la Marea Neagră se prezintă astfel:

- 2008 - 443,9 tone;
- 2009 - 331,8 tone;
- 2010 - 230,9 tone;
- 2011 - 537,2 tone;
- 2012 - 690 tone (estimat).

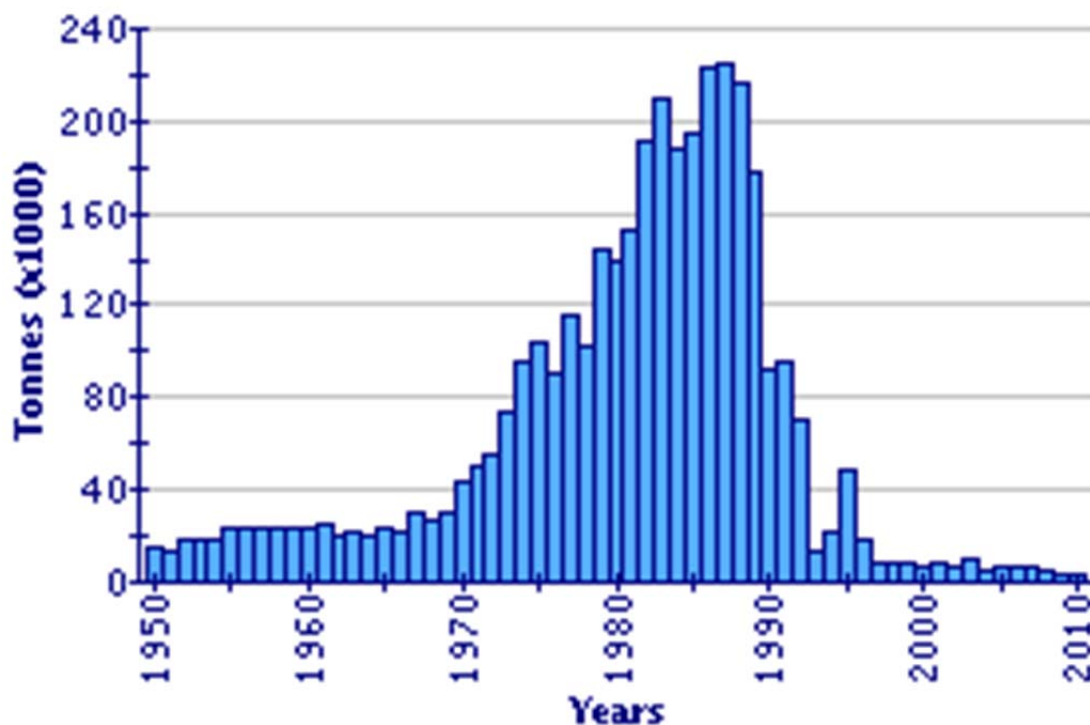
Conform datelor ANPA, rezultă că **speciile predominante capturate în Marea Neagră** au fost cele de mici dimensiuni: șprotul, hamsia, stavridul. Astfel, baza pescuitului o formează **șprotul**, acesta fiind valorificat în special sub formă de "șprot sărat". Alte specii prezente în capturi, dar în cantități mai mici, au fost: chefalul, rechinul, calcanul și guvizii.

Structura capturii aferente anului 2011 este următoarea : șprotul reprezintă 24,57 %, scrumbia de mare 8,56 %, calcanul 8,00 %, hamsia 7,63% și stavridul 4,63%.

În anul 2011, pentru prima dată, se înregistrează o captură record de rapana de 218 tone, cca 40,58 % din producția totală înregistrată de 537,2 tone. Din estimările privind totalul și structura capturilor realizate pentru anul 2012 se observa o creștere a capturii de rapana. Aceasta tendință este urmarea introducerii sistemului de cote de către C.E. pentru calcan, limitând capturile la circa 40 t anual, ceea ce a determinat reorientarea pescarilor către captura de rapana.

În anexa nr.1 este prezentată situația capturilor înregistrate în perioada 2008 - 2011.

Capturi realizate in perioada 1950-2010

Sursa:FAO

1.4. Navele și ambarcațiunile de pescuit la Marea Neagră

Navele costiere cu lungimi mai mari de 12 m acostează în porturile Midia, Constanța și Sulina.

Ambarcațiunile folosite la pescuit costier la scară redusă acostează în alte locații unde nu sunt asigurate facilități de debarcare: Mangalia, Olimp, Costinești, Mamaia, Capul Midia, Sfântul Gheorghe și punctul de descărcare de la Sulina.

Din cele 25 de nave de pescuit costier care activau în anul 1990, în 2011 mai erau în activitate doar 3 nave cu lungimi de peste 18 m, și 481 de ambarcațiuni cu lungimi sub 12 m, utilizate la pescuitul costier la scară redusă.

Situația navelor/ambarcațiunilor active din flota românească la Marea Neagră în anul 2011 pe categorii de lungimi și pe categorii de activități pescărești

Tabel nr.4

Clasa de lungime (m)	< 6 m	6 -12m	12-18m	18-24m	24-40m	>40m	Total
Total nave și ambarcațiuni înregistrate	56	425	3	2	2	-	488
Nave și ambarcațiuni active	41	156	-	1	2	-	200
Cu utilizare trawl pelagic	-	-	-	-	1	-	1
Cu utilizare de taliene	2	15	-	-	-	-	17
Cu utilizare de setci	28	93	-	1	1	-	123
Pescuit artizanal	6	100	-	-	-	-	106

În urma implementării Măsurii 1.1 din cadrul Axei 1 a POP 2007-2013, prin încetarea permanentă a activității navelor de pescuit, capacitatea flotei s-a redus cu 579,85 t și puterea motoarelor cu 1657,17 kW.

**Situația navelor/ambarcațiunilor inactive din flota românească la Marea Neagră
în anul 2011 pe categorii de lungimi și pe categorii de activități pescărești**

Tabel nr. 5

Clasa de lungime (m)	< 6 m	6 -12m	12-18m	18-24m	24-40m	>40m	Total
Total nave și ambarcațiuni înregistrate	56	425	3	2	2	-	488
Nave și ambarcațiuni inactive	15	269	3	1	-	-	288
Cu utilizare trawl pelagic	-	-	-	-	-	-	-
Cu utilizare de taliene	2	-	-	-	-	-	2
Cu utilizare de setci	7	169	3	1	-	-	180
Pescuit artizanal	6	100	-	-	-	-	106

Actualele nave costiere de la Marea Neagră au echipamente și instalații învechite, care nu mai oferă siguranță în exploatare și nici nu mai corespund actualelor nevoi de consum, fiabilitate, mentenanță, manevrabilitate, productivitate și normelor de protecție a mediului înconjurător, fiind necesară înlocuirea sau refacerea lor completă.

1.5 Angajați în sectorul de pescuit marin

În anul 2011, numărul total de pescari la Marea Neagră a fost de 447.

Numărul total de pescari pe navele de pescuit costier a scăzut, de la cca. 200 în 2005, la 13, corespunzător echipajelor de pe două nave.

Similar cu situația flotei de pescuit costier, și pescuitul staționar pe litoralul românesc a scăzut. Astfel, în pescuitul costier la scară redusă au activat în anul 2011, cu ambarcațiuni mai mici de 12 m lungime, 434 de pescari.

1.6 Porturi și locuri de acostare pentru pescuit

În prezent, navele de pescuit la Marea Neagră folosesc pentru acostare porturile Mangalia, Constanța și Sulina, dar în nici unul din aceste porturi nu există facilități de deservire a navelor de pescuit (descărcare, depozitare, vânzare, întreținere și reparații nave, aprovizionare cu combustibil, apă, gheață). Astfel, infrastructura

reprezentată de porturi pescărești cu dane specializate și spații de depozitare precum și locațiile pentru organizarea primei vânzări a peștelui, lipsesc în totalitate.

2. Pescuitul comercial în apele interioare

Pescuitul comercial în apele interioare se desfășoară în bazinele acvatice naturale ce constituie domeniul public național: Dunăre, Delta Dunării, complexul lacustru Razim-Sinoie, lacuri de acumulare, etc.

Conform datelor oferite de ANPA prin Registrul Navelor și Ambarcațiunilor de Pescuit, în apele interioare în anul 2011 era înregistrat un număr de 2.006 ambarcațiuni.

Situația ambarcațiunilor utilizate pentru pescuit comercial în apele interioare și a pescarilor înregistrați în anul 2011

Tabel nr. 6

Zona piscicolă	Număr ambarcațiuni	Număr pescari
Delta Dunării	1.282	1.282
Dunăre	706	2.018
Lacuri de acumulare	18	36
Total	2.006	3.336

În anul 2011, din numărul total de 3.336 pescari înregistrați la activitatea de pescuit comercial în apele interioare, se înregistra doar o persoană de sex feminin.

Pescuitul se face cu unelte de pescuit fixe sau mobile, folosindu-se ambarcațiuni de pescuit mici, construite din lemn.

În apele interioare nu se practică pescuit de captură mecanizat.

Capturile de pește înregistrate în apele interioare realizate în perioada 2008-2011 se situează la un nivel relativ constant. Cea mai mică producție s-a înregistrat în anul 2010 și este de 2.457 tone, iar cea mai mare cantitate, 3.310 tone, s-a înregistrat în anul 2008.

Capturile de pește din apele interioare în perioada 2008 - 2011 sunt următoarele:

- 2008 - 3310 tone;
- 2009 - 2739 tone;
- 2010 - 2457 tone;
- 2011 - 2717 tone;
- 2012 - 2700 tone (estimat).

Din anexa nr. 1 rezultă că, la sfârșitul anului 2011, **principalele specii capturate în apele interioare** au fost următoarele: caras (40.66%), plătică (9,82%), scrumbie de Dunăre (16,28 %), crap (9,82%), babușcă (6,14%), somn (4,85%), șalău (3,05%). Ponderea principalelor specii capturate în anul 2012 nu prezintă modificări esențiale față de anul anterior.

Din analiza capturilor pe specii în perioada 2008-2011 se constată următoarele:

- ponderea carasului crește de la 31,32% în anul 2008 la 40.66% în anul 2011;
- ponderea plăticii scade de la 19,42 % în anul 2008 la 9,82% în anul 2011;

- ponderea crapului crește de la 6,22% în anul 2008 la 9,82% în anul 2011;
- ponderea pentru babușcă scade de la 7,37% în anul 2008 la 6,14 % în anul 2011;
- ponderea somnului are o variație minoră de la 5,04% în anul 2008 la 4,85% în anul 2011, ceea ce confirmă faptul că această specie este practic stabilizată la o pondere situată în jurul valorii de 5%;
- ponderea șalăului scade de la 4,71% în anul 2008 la 3,05% în anul 2011.

Angajați în sectorul de pescuit în apele interioare - în anul 2011, numărul total de pescari angajați în activitatea de pescuit comercial în apele interioare era de 3.336 din care 1.282 pescari activau în Delta Dunării (inclusiv Complexul lagunar Razim – Sinoe), 2.018 pescari își desfășurau activitatea pe Dunăre și un număr de 36 pescari activau pe lacuri de acumulare.

Din numărul total de 3.336 pescari înregistrați la activitatea de pescuit comercial în apele interioare se înregistra doar o persoană de sex feminin. Pentru anul 2012 nu se observa modificari semnificative in structura si numarul total de pescari, conform estimarilor la nivelul trimestrului III.

A3. Acvacultura

Conform statisticilor furnizate de MAPDR, în 2005 în România existau 100.025 ha amenajări piscicole structurate astfel: 84.500 ha crescătorii piscicole, 15.500 ha pepiniere piscicole și 25 ha crescătorii salmonicole.

În 2011, din datele statistice ANPA, rezultă că 98.232,78 ha sunt utilizate pentru acvacultură din care 8.617,55 ha în pepiniere și 89.615.23 ha în crescătorii. Numărul unităților de acvacultură înregistrate de ANPA în RUA a crescut de la 381 în 2005 la 940 în 2012, dintre care 257 pepiniere și 693 crescătorii.

În urma implementării POP 2007-2013, este în curs de realizare o capacitate de producție de peste 9.200 t (unități noi și modernizate).

În cadrul sectorului de acvacultură predominantă este activitatea de piscicultură în ape dulci, în timp ce cultivarea altor organisme acvatice de apă dulce (raci, scoici, plante acvatice) sau de apă marină este practic inexistentă.

Piscicultura în ape dulci practică în România se caracterizează din punct de vedere tehnologic prin două direcții: creșterea intensivă (mai ales a salmonidelor) și creșterea extensivă și semi-intensivă a ciprinidelor în policultură, în bazine de pământ (heleșteie, iazuri și lacuri).

Creșterea ciprinidelor în policultură în bazine de pământ și în regim extensiv sau semi-intensiv prezintă avantajul de a conserva calitatea apei în cazul regimului extensiv de creștere sau a genera un risc minor sau neglijabil asupra calității apei în cazul regimului semi-intensiv de creștere. Majoritatea amenajărilor piscicole au un istoric relativ îndelungat și s-au încadrat foarte bine în peisajul natural, jucând un rol important în consolidarea echilibrelor ecologice, în preluarea excesului de apă, în asigurarea și menținerea unor suprafețe întinse de zone umede.

Ciprinicultura tradițională în bazine de pământ este compatibilă cu habitatele sensibile și furnizează beneficii și servicii de mediu. În multe dintre siturile NATURA 2000 din România, se desfășoară activități de piscicultură, acestea fiind pe deplin compatibile cu conservarea valorilor naturale ale siturilor, dovada cea mai elocventă fiind însăși desemnarea arealului amenajării piscicole ca sit NATURA 2000 (raport BIRDLIFE, 2011). Amenajările piscicole extensive au devenit ferme multifuncționale unde sunt furnizate și alte servicii sociale și de mediu: recreere, menținerea biodiversității și îmbunătățirea managementului apei.

Dacă în 2005 existau doar 25 ha de crescătorii salmonicole, în 2011, suprafața acestora a crescut la 83,08 ha, existând 160 de unități înregistrate în RUA.

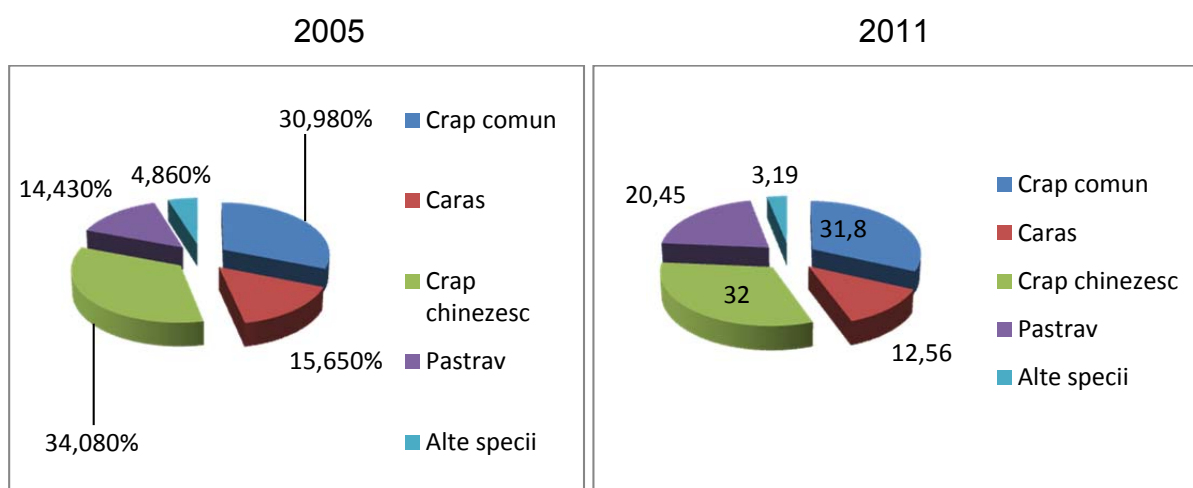
Structura pe specii a patrimoniului piscicol din România până în 2005 a fost dominată de ciprinide, atât de origine indigenă cât și de origine asiatică, reprezentând 85% din total, restul de 15% fiind reprezentat de păstrăv, șalău, știucă, somn, sturioni de apă dulce.

În ultima perioada s-a înregistrat o diversificare a speciilor crescute în acvacultură, ceea ce a determinat ca în 2011 să existe următoarea structură pe specii:

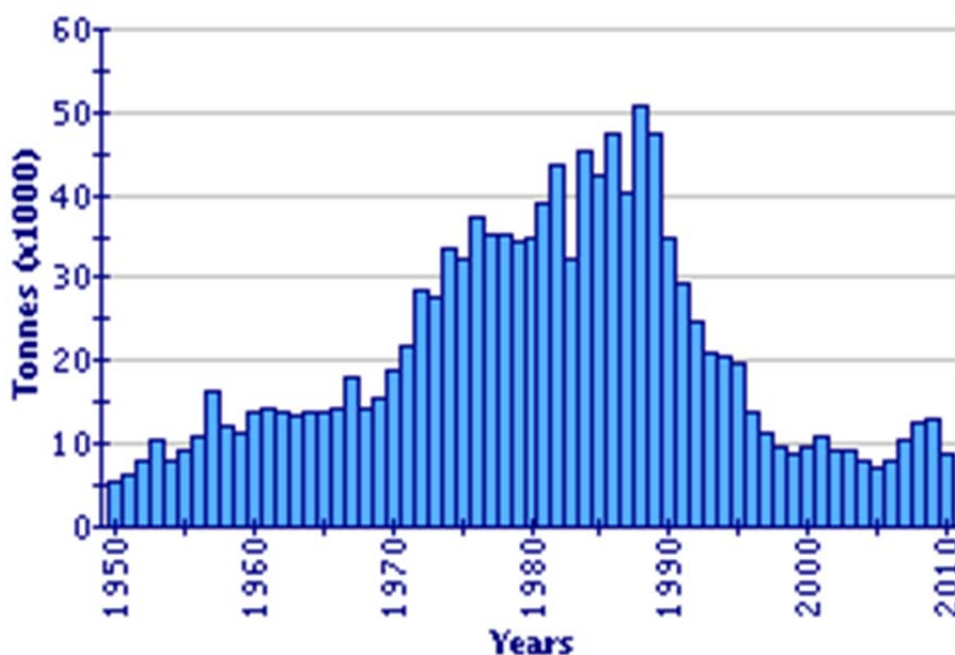
- ciprinide asiatice – 32,00%;
- crap românesc – 31,80%;
- caras – 12,56%;
- păstrăv – 20,45,%;
- șalău, știucă, biban, somn african, sturioni, etc. – 3,19%.

Se estimează o producție din acvacultură de cca 8.000 t în anul 2012, fără modificări esențiale în structura speciilor, față de anul 2011.

Ponderea speciilor din acvacultură

Evoluția producției din acvacultură în perioada 1950-2010

Sursa: FAO

A4. Procesarea peștelui

În România, procesarea peștelui constituie o activitate de tradiție în cadrul sectorului pescăresc, având un rol important în prelucrarea peștelui obținut prin pescuit și acvacultură în scopul valorificării superioare a materiei prime, asigurării unei game largite de produse din pește pentru consumatori și realizării de valoare adăugată de către procesatori.

Situația unităților de procesare înregistrate de ANPA în Registrul Unităților de Procesare (RUP) este următoarea:

Nr. crt.	Anul	Numărul unităților de procesare
1	2008	76
2	2009	43
3	2010	44
4	2011	42

În anul 2009, ca urmare a crizei economice care și-a pus amprenta și asupra unităților care procesau cu preponderență specii de pește oceanic, 33 de unități de procesare și-au închis activitatea.

Unitățile de procesare prelucrează atât specii de pește indigene cât și specii oceanice.

Speciile indigene frecvent utilizate pentru prelucrare sunt: crapul, sângerul, novacul, plătica, somnul, șalăul, știuca și păstrăvul.

Speciile oceanice cele mai utilizate pentru prelucrare sunt somonul, heringul, șprotul și macroul. O mare cantitate de somon importată provine din acvacultură.

Cu fiecare an, sortimentele de pește obținute în urma procesării sunt tot mai diversificate iar forma de prezentare este îmbunătățită substanțial.

Peștele este prelucrat sub formă de pește decapitat, eviscerat, porționat, filetat, sărat, afumat, marinat și sub formă de salate.

Cele mai mari cantități de sortimente produse sunt reprezentate de salate, produse afumate, produse marinate, urmate de peștele prelucrat primar (decapitat, eviscerat, filetat).

Cu toate acestea, ca urmare a scăderii puterii de cumpărare a consumatorilor, s-a estimat că în anul 2011 sortimentele de pește obținute ca urmare a procesării au scăzut cu 33% față de anul 2010.

Angajații din sectorul de procesare sunt în mod egal reprezentați de femei și de bărbați.

Prin POP 2007 – 2013 s-au finanțat în perioada 2010 – 2012 un număr de 5 unități de procesare a peștelui care aduc un spor de capacitate de prelucrare de:

- 1705,55 tone produse proaspete sau reci;
- 991,50 tone produse conservate sau semiconservate;
- 3547,00 tone produse congelate sau semicongelate;
- 564,34 tone produse prelucrate în alt mod (afumare, sărare, diverse preparate).

A5. Comerțul cu pește și produse din pește

Produsele importate au o pondere mare pe piața produselor pescărești din România. Doar în ultimii ani un număr redus de societăți comerciale românești au început să ofere produse competitive și din producția internă (în special produsele semi-preparate).

Majoritatea materiei prime este importată. Macroul și heringul sunt speciile care dețin ponderea atât în importuri cât și în activitatea de procesare. Cea mai mare parte din totalul importurilor este reprezentată de importul de pește congelat, în diverse forme de prezentare.

SPECIFICAȚIE	U.M.	2008	2009	2010	2011
Producție acvacultură	mii tone	12,53	13,13	8,98	8,34
Pescuit	mii tone	3,75	4,02	2,69	3,25
Producția din procesare	mii tone	6,1	5,89	6,5	7,0
TOTAL prod. internă	mii tone	25,38	23,04	18,17	18,59
Importuri	mii tone	88,62	78,08	72,11	56,92
Exporturi	mii tone	1,71	3,15	3,74	8,17
Consum intern	Kg/loc/an	5,23	4,57	4,08	3,14

Până în 1990, consumul de pește a fost de aprox. 8 kg/loc/an, apoi s-a redus până la 2 kg/loc/an în perioada 1990 – 2000; după anul 2000 a început să crească, ajungând în 2005 la 4,29 kg/loc/an, iar în anul 2007 la 5,63 kg/loc/an.

În ultimii ani, consumul de pește a scăzut, ajungând în 2011 la 3,14 kg/loc/an. Apariția speciilor din import pe piața românească a determinat o diversificare a ofertei și o schimbare a preferinței consumatorilor către noi specii de pește și forme de prezentare (viu, filetat, decapitat, eviscerat, porționat) cât și o cerere de pește și produse din pește în creștere până în anul 2007.

Începând cu anul 2009, pe fondul crizei economice, importurile și, implicit, consumul de pește au înregistrat un important regres.

A6. Ariile și speciile protejate

Dintre statele membre ale UE - 27, România deține cea mai mare diversitate biogeografică (5 regiuni biogeografice din cele 11 europene), aceasta aflându-se în majoritate într-o stare favorabilă de conservare.

Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare „in situ” a bunurilor patrimoniului natural a fost instituit un regim diferențiat de protecție, conservare și utilizare, potrivit următoarelor categorii de arii naturale protejate (conform Anuarului Statistic 2008 și datelor INS - 2011):

a) de interes național, desemnate pe baza criteriilor IUCN:

- rezervații științifice – 64 ocupând o suprafață de 218.145 ha;
- parcuri naționale – 13 ocupând o suprafață de 316.872 ha;
- monumente ale naturii – 206 ocupând o suprafață de 15.406 ha;
- rezervații naturale – 699 ocupând o suprafață de 346.933 ha;
- parcuri naturale – 15 ocupând o suprafață de 772.810 ha;

b) de interes comunitar sau situri Natura 2000 - situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică, desemnate conform obligațiilor comunitare:

- arii de protecție specială avifaunistică – 148 ocupând o suprafață de 3.694.394 ha;
- situri de importanță comunitară – 383 ocupând o suprafață de 4.152.153 ha, acceptate de către CE și care urmează a fi desemnate ca arii speciale de conservare.

c) de interes internațional:

- rezervații ale biosferei, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Comitetul MAB/UNESCO – 3 ocupând o suprafață de 664.446 ha: Delta Dunării (1991), Retezat (1979), Pietrosul Rodnei (1979);
- zone umede de importanță internațională, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Secretariatul Convenției de la Ramsar – 12 ocupând o suprafață de 923.597 ha: Delta Dunării (1991), Insula Mică a Brăilei (2001), Lunca

Mureșului (2006), Complexul Piscicol Dumbrăvița (2006), Lacul Techirghiol (2006), Parcul Natural Porțile de Fier (2011), Parcul Natural Comana (2011), Tinovul Poiana Stampei (2011), Confluența Olt-Dunăre (2012), Lacul Bistreț (2012), Lacul Iezer-Călărași (2012) și Lacul Suhaia (2012).

- situri ale patrimoniului mondial natural și cultural, desemnate pe baza criteriilor stabilite de Convenția de la Paris – 1: Delta Dunării (1991), ocupând o suprafață de 580.000 ha.

Suprafața ariilor naturale protejate de interes național, raportată la suprafața țării, este de 7% (1.663.360 ha), iar suprafața totală a siturilor Natura 2000, raportată la suprafața țării, este de 22,68% (5.406.000 ha). Siturile de importanță comunitară propuse de România au fost selectate în baza evaluării la nivel național a importanței relative a acestora pentru fiecare habitat natural de tipul celor din anexa nr. 2 și pentru fiecare specie din anexa nr. 3 a *OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice*, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011. Pentru aprobarea acestora de către CE, în iunie 2008 au avut loc seminariile biogeografice unde au fost analizate siturile propuse de România și Bulgaria pentru fiecare regiune biogeografică.

Natura 2000

O bună parte din teritoriul național este acoperită de rețeaua comunitară de arii protejate Natura 2000. Dintre cele 198 tipuri de habitate europene, dintre care 65 sunt prioritare, în România se regăsesc 94 (47%) tipuri de habitate dintre care 23 (35%) sunt prioritare la nivel comunitar și a căror conservare impune desemnarea unor Arii Speciale de Conservare (SAC).

Regimul de protecție pentru aceste situri de interes comunitar a fost impus la nivel național, în conformitate cu prevederile *OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice*.

Arealul siturilor incluse în Rețeaua Europeană Natura 2000 acoperă aproximativ 23% din teritoriul național și cca. 17% din teritoriul UE, fiind cea mai vastă rețea de zone protejate din lume. Prin POP 2007-2013 au fost angajate sume în cuantum de 39.465.452,97 lei pentru 35 de aplicații ce acoperă amenajări piscicole în suprafață totală de 20.034,53 ha, situate în situri NATURA 2000, reprezentând 20,39% din suprafața totală de 98.232,78 ha de amenajări piscicole.

- **148 situri SPA** (Arii de Protecție Specială Avifaunistică) reprezentând aproximativ 16,30 % din teritoriul României; (14,91% fără zona marină)
- **383 situri pSCI** (proponeri de Situri de Importanță Comunitară) reprezentând aproximativ 18,36 % din teritoriul României (16,76% fără zona marină).

O parte însemnată a Ariilor Speciale de Protecție Avifaunistică a fost desemnată pe amplasamentele amenajărilor piscicole, ceea ce demonstrează rolul pe care acestea îl au în generarea și conservarea valorilor de mediu, dintre care cea mai importantă este biodiversitatea.

Abordarea ecosistemică stă la baza Directivei cadru privind apa (Directiva Consiliului 2000/60/CE) și a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin (Directiva

Consiliului 2008/56/CE), care vizează realizarea bunei stări ecologice a ecosistemelor, luând în calcul presiunile cumulate.

A7. Educație și cercetare

Dintre unitățile de învățământ și cercetare cu activitate în pescăria românească, subliniem existența a trei instituții specializate în cercetări în ape interioare (Institutul de Cercetare, Dezvoltare pentru Ecologie Acvatică, Pescuit și Acvacultură – Galați, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării” – Tulcea, Stațiunea de Cercetări pentru Piscicultură Nucet, Dâmbovița), un institut de cercetare marină, respectiv Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa” – Constanța, și un institut de cercetare în domeniul forestier care abordează și problema salmonidelor, respectiv Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, București.

Aceste institutiv dispun de specialiști și baze de cercetare și microproducție, însă cercetarea științifică suferă ca urmare a unei lungi perioade de sub-finanțare, atât din partea sectorului public cât și privat, precum și ca urmare a insuficienței proceselor de transfer tehnologic. Acest ultim aspect negativ este cauzat de insuficienta orientare a cercetării către cerere și de lipsa infrastructurii adecvate care să permită ca rezultatele cercetării să se transforme în inovare aplicată.

Resursele umane implicate în cercetare și experiența cercetătorilor reprezintă un mare avantaj care trebuie valorificat.

Pentru ridicarea gradului de instrucție la nivelul tuturor lucrătorilor din sectorul pescăresc, este necesar să se promoveze școlile profesionale, liceale și post liceale cu profil de pescuit, acvacultură și procesarea peștelui.

A8. Grupuri Locale pentru Pescuit (FLAG-uri)

Pentru dezvoltarea comunităților și stoparea declinului zonelor pescărești, prin POP 2007-2013 au fost selectate 14 strategii, cu o valoare de cca 60 mil euro, pentru dezvoltarea locală integrată a acestor zone.

Teritoriul vizat pentru implementarea acestor strategii este de 22.659,73kmp și deține o populație de cca.884.435 locuitori.

În urma implementării acestor strategii, se are în vedere creșterea nivelului de trai și a calității vieții, creându-se un număr de aprox. 2034 noi locuri de muncă, prioritate deținând tinerii și femeile din zonele pescărești vizate.

De asemenea, se va dezvolta și consolida zona serviciilor, asigurându-se premisele obținerii de venituri alternative, a dezvoltării unei relații prietenoase cu mediul, a conservării tradițiilor și a diminuării migrației populației către alte zone. Totodată, prin specificul activităților ce se implementează, se asigură dezvoltarea și consolidarea unor capacități operaționale a parteneriatelor public-private aferente zonelor pescărești.

B. Analiza SWOT

Puncte forte	Puncte slabe
<p>Capacități de producție ; Surse de apă pentru acvacultură; Terenuri disponibile pentru construcția de noi amenajări piscicole; Asigurarea necesarului de furaje pentru cypinicultură din resurse interne; Resurse piscicole exploatabile; Forța de muncă disponibilă, cu un nivel de educație acceptabil; Specii valoroase în ihtiiofauna autohtonă; Posibilitatea lărgirii paletii de specii de cultură în acvacultură; Suprafețe semnificative de ape; Instituții de cercetare în domeniu; Tradiție în domeniu; Diversitatea ecosistemelor acvatice.</p>	<p>Dotări insuficiente; Capacitate administrativă redusă; Competitivitate încă redusă a sectorului; Valoarea adăugată relativ scăzută a produselor pescărești; Infrastructura specifică slab dezvoltată; Diversitate redusă a produselor pescărești; Finanțarea redusă a cercetării Lipsa unui studiu de piață.</p>
Oportunități	Riscuri
<p>Piața internă cu mare potențial de absorbție; Sprijin financiar; Introducerea în cultură de specii noi; Creșterea nivelului de trai în zone defavorizate economic; Potențial pentru ecoturism și alte activități conexe; Protecția resurselor piscicole; Zone naturale protejate pentru reproducerea și hrănirea peștilor; Potențial pentru dezvoltarea acvaculturii ecologice; Sustenabilitatea acvaculturii practicate în sistem semi-intensiv și extensiv; Dezvoltarea sistemelor de creștere intensivă a peștilor (salmonicultură, acipensicultură, etc); Introducerea de noi specii în acvacultura românească; Nișe de piață; Învățământ superior de profil;</p>	<p>Supra-exploatarea resurselor; Competiția pe piața Uniunii Europene cu produsele specifice; Schimbarea opțiunilor consumatorilor către alte produse; Creșterea costurilor de producție; Acces limitat la credite bancare și proceduri greoaie în accesarea fondurilor; Birocrație excesivă; Poluarea mediului; Lipsă de interes pentru procesarea produselor autohtone; Migrarea populației spre zone mai dezvoltate din punct de vedere economic; Aplicarea abuzivă a reglementărilor de mediu; Statutul juridic incert al terenurilor pe care sunt amplasate fermele piscicole; Instabilitatea administrativă și legislativă din domeniul pescăresc;</p>

Tehnologii piscicole prietenoase mediului.	Lipsa continuității în promovarea politicilor pescărești; Insuficiența personalului și dotărilor din sistemul de inspecție și control în domeniul pescăresc.
--	---

Analiza SWOT confirmă problemele actuale identificate în sectorul pescăresc și riscurile potențiale, dar prezintă totodată punctele tari și oportunitățile pe care România le poate exploata. Valorificarea punctelor tari și a oportunităților trebuie să fie un obiectiv permanent, ținând seama atât de tendințele europene, cât și de provocările globalizării.

Principalele puncte forte: capacități de producție în piscicultură și resursa piscicolă exploatabilă bogată.

Principalele puncte slabe: Acces limitat la credite bancare și proceduri greoaie în accesarea fondurilor, dotări insuficiente, volum redus al investițiilor în sector pentru re tehnologizare și modernizare, slaba organizare a pieței și balanța comercială negativă.

Principalele oportunități : cererea internă mare de pește și produse din pește și sprijin financiar.

Principalele riscuri: competiția pe piața Uniunii Europene, exploatarea necontrolată a resurselor și poluarea mediului.

În ceea ce privește costul scăzut al forței de muncă, trebuie menționat faptul că acesta este un avantaj mai mult comparativ și mai puțin competitiv și se află în scădere progresivă. Stimularea cercetării și inovării autohtone va contribui la reducerea importurilor de tehnologii și echipamente, și creșterea valorii adăugate brute a produselor atât pentru piața internă și a Uniunii Europene cât și pentru export în terțe țări.

Anexa nr.1

CAPTURILE TOTALE RAPORTATE DE CATRE AGENTII ECONOMICI AUTORIZATI SA PRACTICE PESCUITUL COMERCIAL UM - tone									
3- ALPHA CODE	SCIENTIFIC NAME	FAO ENGLISH NAME	Romania n Name	FISHING AREA CODE	FISHING AREA NAME	2008 t	2009 t	2010 t	2011 t
FBM	Abramis brama	Freshwater bream	PLATICA	5	European-Inland waters	643	495	339	267
ABK	Blicca bjoerkna	White bream	BATCA	5	European-Inland waters	5	6	10	32
FCP	Cyprinus carpio	Common carp	a	5	European-Inland waters	206	142	106	117
CGO	Carassius auratus gibelio	Crucian carp	CARAS	5	European-Inland waters	1037	1046	851	1105
FTE	Tinca tinca	Tench	LIN	5	European-Inland waters	6	7	13	27
ALR	Alburnus alburnus	Bleak	OBLETE	5	European-Inland waters	24	21	13	15
PTB	Barbus barbus	Barbel	MREANA	5	European-Inland waters	42	33	33	29
HON	Chondrostoma nasmus	Sneep	SCOBAR	5	European-Inland waters	7	4	7	4
FCC	Carassius carassius	Crucian carp	CARACU DA	5	European-Inland waters				49
SRE	Scardinius erythrophthalmus	Rudd	ROSIOAR A	5	European-Inland waters	6	19	14	11
FRX	Rutilus spp	Roaches nei	BABUSCA	5	European-Inland waters	244	220	174	167

LUH	Leuciscus cephalus	Chub	CLEAN	5	European-Inland waters				
FCG	Ctenopharyngodon idellus	Grass carp (=White amur)	COSAS	5	European-Inland waters	1	1		4
SVC	Hypophthalmichthys molitrix	Silver carp	SANGER	5	European-Inland waters	91	65	74	62
BIC	Hypophthalmichthys nobilis	Bighead carp	NOVAC	5	European-Inland waters	9	16	13	21
VIV	Vimba vimba	Vimba bream	MORUNAS	5	European-Inland waters	10	6	6	22
ASU	Aspius aspius	Asp	AVAT	5	European-Inland waters	18	23	23	24
FCY	Cyprinidae	Cyprinids nei	ALTE CIPR	5	European-Inland waters	27	26		2
FPI	Esox lucius	Northern pike	STIUCA	5	European-Inland waters	39	61	80	95
SOM	Silurus glanis	Catfish	SOMN	5	European-Inland waters	167	119	131	132
FPE	Perca fluviatilis	European perch	BIBAN	5	European-Inland waters	20	19	21	25
FPP	Stizostedion lucioperca	Pike-perch	SALAU	5	European-Inland waters	156	174	169	83
FRF	Osteichthyes	Freshwater fish nei	ALTE SPECII	5	European-Inland waters	13	4	4	1
SHC	Alosa pontica	Pontic shad	SCRUMBI E	5	European-Inland waters	539	232	376	423
Total specii apa dulce						3310	2739	2457	2717
	Alosa pontica	Pontic shad			Mediterranean and				

CUI	normandi		RIZEAFC A	37	Black Sea (GSA 29)	0,5	8	1	1
TUR	Scophthalmus maeoticus=Psetta mxima maeotica	Turbot	CALCAN	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	47,1	49	48	43
WHG	Merlangius merlangus	Whiting fish	BACALIA R	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	55	42	10	0,2
MUT	Mullus barbatus	Surmulletts(=Red mullets) nei	BARBUN	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	0,2	0,2	2	2
GPA	Gobius cephalarges	Gobies nei	GUVID	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	12	16	13	20
SPR	Sprattus sprattus	European sprat	SPROT	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	234	92	29	132
ANE	Engraulis enchrasicolus	European anchovy	HAMSIE	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	15	21	48	41
MUL	Mugilidae	Mulletts nei	CHEFAL/	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	8	14	8	4
DGS	Squalus acanthias	Picked dogfish	RECHIN	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	10	4	3	4
MBF	Mesogobius batrachocephalus	Knout goby	HANUS	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	1	1,1	0,3	1
SIL	Atherinidae (Atherina boyeri)	Silversides(=Sand smelts) nei	ATERINA	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	0,6			

BLU	Pomatomus saltatrix	Bluefish	LUFAR	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	0			
HMM	Trachurus mediterraneus	Mediterranean horse mackerel	STAVRID	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	11,4	17	7	22
SHE	Alosa maeotica	Black Sea shad	SCRUMBI E	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	47	63	46	46
MZZ	Osteichthyes	Marine fishes nei	PESTE MARI	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	1,2			2
MSM	Mitilus galloprovincialis	Mussels	MIDII	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	0,3	0,5	0,5	1
RPW	Rapana venosa	Veined rapa whelk	RAPANA	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)		2	0,1	218
Other	Other species	Other species	ALTE SPECII	37	Mediterranean and Black Sea (GSA 29)	0,6	2	15	
Total specii marine						443,9	331,8	230,9	537,2
TOTAL GENERAL						3.753,90	3.070,80	2.687,90	3.254,00